

ÚVOD.....	9
1. KONTEXTUÁLNÍ RÁMEC INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	13
1.1. Vzdělání jako základní lidské právo, rovnost ve vzdělávání.	13
1.2. Vymezení základních pojmů řešené problematiky	15
1.2.1 Integrace a inkluze ve vzdělávání.	15
1.2.2 Žák se speciálními vzdělávacími potřebami	17
1.2.3 Diverzita a segregace ve vzdělávání, (ne) rovné šance ve vzdělání	18
1.3 Strategie rozvoje inkluzivního vzdělávání v České republice v posledním desetiletí	21
1.3.1 Inkluzivní vzdělávání ve strategických dokumentech	21
1.3.2. Inkluzivní vzdělávání v praxi a systémové pojetí jejího rozvoje	24
1.4 Kontextové faktory inkluzivního vzdělávání	26
1.4.1 Hodnoty společnosti	26
1.4.2 Politika – koncepce vzdělávání, legislativa	27
1.4.3 Kvalita pedagogických pracovníků a kvalita řízení	28
1.4.4 Ekonomické zabezpečení	29
1.4.5 Spolupráce a participace na rozvoji inkluzivního vzdělávání	29
1.4.6 Demografický vývoj.....	30
2 INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE VÝZKUMECH	31
2.1 Přehled vybraných zahraničních výzkumů inkluze ve vzdělávání	31
2.2 Přehled vybraných výzkumů inkluze ve vzdělávání v České republice	33
2.3 Dílčí projekt výzkumného záměru PdF MU <i>Naplnění obsahového rámce školního kurikula při zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni ZŠ jako východisko pro případovou studii.</i>	34
2.3.1 Uvedení do výzkumu.	31
2.3.2 Fáze výzkumu	37
3 EVALUAČNÍ A AUTOEVALUAČNÍ PROCESY JAKO PODPORA KVALITY INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	41
3.1 Kvalita školy a její evaluace	41
3.2 Ukazatele kvality inkluze	42
4 HODNOTOVÁ DIMENZE INKLUZE V PRIMÁRNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	49
4.1 Vyjádření hodnot inkluze ve vzdělávání prostřednictvím poslání a vize školy	49
4.1.1 Exkurz do hodnotové dimenze inkluze v primárním vzdělávání v praxi (interpretace výsledků výzkumu)	50
4.2 Principy inkluzivního vzdělávání.	52
4.2.1 Principy inkluze na prvním stupni základních škol a jejich aplikace ve výchovně-vzdělávacím procesu.	54
4.2.1.1 Respekt mezi všemi účastníky výchovně-vzdělávacího procesu	54
4.2.1.2 Uplatňování principu individualizace a diferenciací ve prospěch rozvoje žáků ..	58
4.2.1.3 Osobní maximum všech za vzájemné podpory	62
4.2.1.4 Spolupráce mezi žáky, zaměstnanci školy, vedením školy, učiteli s odborníky uvnitř i vně školy a spolupráce s rodiči	66
4.2.1.5 Komunikace mezi všemi zúčastněnými – žáky, pracovníky školy a jejím širším okolím (komunitou)	71

5	PODMÍNKY INKLUZE V PRIMÁRNÍM VZDĚLÁVÁNÍ V ČR	75
5.1	Analýza podmínek legislativního a kurikulárního rámce školní integrace a inkluze	76
5.2	Návrh na změnu konceptu podmínek inkluzivního vzdělávání v projektové formě kurikula	79
5.3	Systém podpory žáků s rozmanitými schopnostmi	80
5.3.1	Podmínky vzdělávání	81
5.3.2	Vzdělávací strategie	88
5.3.3	Spolupráce školy	91
5.3.4	Hodnocení žáků	94
5.3.4.1	Východiska pro hodnocení žáků v inkluzivní škole	94
5.3.4.2	Legislativní vymezení hodnocení v našich podmínkách	96
5.3.4.3	Model komplexního rozvíjecího hodnocení	97
5.3.4.4	Sumativní hodnocení a výzva k diskusi	98
6	PŘÍPADOVÁ STUDIE	103
6.1	Teorie a metodologie	103
6.1.1	Záměr výzkumu, výzkumný problém a výzkumné otázky	103
6.1.2	Kontextuální rámec výzkumu	104
6.1.2.1	Teoretický kontext	104
6.1.2.2	Případové studie v českých a zahraničních výzkumech	106
6.1.3	Design výzkumu	106
6.1.3.1	Výběr školy – extrémní případ a etika výzkumu	107
6.1.4	Proces výzkumu (fáze a metody sběru dat)	108
6.1.4.1	Obsahová analýza projektové formy kurikula	108
6.1.4.2	Pohled na inkluzi očima pedagogických pracovníků	109
6.1.4.3	Proces výuky	111
6.1.4.4	Pohled na inkluzi očima žáků	112
6.1.5	Zajištění kvality výzkumu	114
6.2	Portrét školy Přijímající	115
6.2.1	Charakteristika školy	115
6.2.2	Podmínky vzdělávání v Přijímající škole	117
6.2.2.1	Variabilní organizace ve prospěch potřeb dětí	117
6.2.2.2	Vzájemný respekt a rozvoj pedagogických pracovníků (personální podmínky)	120
6.2.2.3	Materiální a prostorová podpora výchovy a vzdělávání	124
6.2.2.4	Přístup ke společnému kurikulu	126
6.2.3	Hodnoty školy	128
6.2.3.1	Hodnota každého dítěte - vize školy	128
6.2.3.2	Jsme součástí jednoho společenství a máme své rituály (hodnoty školy v praxi)	129
6.2.4	Výuka orientovaná na potřeby dětí	136
6.2.4.1	Poznávání rozmanitosti dětí	136
6.2.4.2	Individualizací a diferenciací výuky respektujeme vývoj osobnosti dítěte	137
6.2.4.3	Podporujeme samostatnost, spolupráci i společné učení	138

6.2.5 Máme přehled o dění ve výuce. Řídíme ji motivací, diferencovanými učebními úlohami, efektivní zpětnou vazbou a pravidly.	151
6.2.5.1 Motivace.	151
6.2.5.2 Strategie při zadávání učební úlohy.	153
6.2.5.3 Řízení třídy.	155
6.2.5.4 Respektování pravidel.	156
6.2.6 Hodnocení a sebehodnocení žáků.	158
6.2.7 Spolupráce s rodiči a vnějšími subjekty.	164
6.3 Odpovědi na výzkumné otázky případové studie.	166
ZÁVĚR.	175
Resumé.	177
Summary.	179
Bibliografie.	181
Seznam obrázků.	193
Seznam tabulek.	195
Jmenný rejstřík.	197
Věcný rejstřík.	203
Seznam příloh.	209
Přílohy.	211

*... která se obvykle na úrovni a reakci k rovné, sociální, třídní, etnické v nich třeba rozmanitost
... schopnostem jednotlivců.*

*... K rozvoji společnosti založené na nových příležitostech má přispět především vzdělávací koncepce
... (význam pojmu inkluze vychází z anglického pojmu *include*, *brát do sebe*)
... kteří potřebují vzdělávací podporu ve školách hlavního vzdělávacího proudu
... (včetně tak o inkluzivním vzdělávání a inkluzivní škole, která umožňuje všem dětem dostávat
... jejich rozmanitými schopnostmi)*

*... Vzdělávací transmissivní funkce školy tak nabývá stále více odlišného charakteru, od výukové
... (Prácheň (Ed.) 2009, s. 114)*

*... Kde do té míry, a kdy žije a jak společně komunikuje žije, je stejně důležité jako jeho osobní rozvoj
... (Mudrová 2003, s. 114)
... (Mudrová 2003, s. 114)
... (Mudrová 2003, s. 114)*

*... Vzdělávání se významně vyvíjí od 80. let minulého století v souvislosti s
... (Prácheň (Ed.) 2009, s. 114)
... (Prácheň (Ed.) 2009, s. 114)
... (Prácheň (Ed.) 2009, s. 114)*

*... V našich podmínkách se tematika vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci
... (Prácheň (Ed.) 2009, s. 114)
... (Prácheň (Ed.) 2009, s. 114)
... (Prácheň (Ed.) 2009, s. 114)*